

Netwerk wint van vacatures

■ ARBEIDSMARKT
Door Jeroen Scharroo

De gemiddelde bioloog wordt na zijn afstuderen eerst onderzoeker en gaat dan het onderwijs of het bedrijfsleven in. Nieuwe banen vindt hij via zijn netwerk, vooral als hij ouder wordt. Zijn salaris stijgt gedurende zijn carrière van 2000 euro tot meer dan 4500 euro bruto per maand. De hierboven geschetste carrière is fictief, maar is in grote lijnen afkomstig uit de arbeidsmarktenquête 2010, uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Biologie (NIBI). Dat voert een jaarlijkse enquête uit onder recent afgestudeerde biologen en andere biowetenschappers. NIBI-arbeidsmarktconsulent Ingeborg Scheurwater breidde de enquête dit jaar uit naar personen die al langer zijn afgestudeerd. In totaal reageerden 556 personen, die werden verdeeld in drie cohorten: afgestudeerd voor 1990, afgestudeerd tussen 1990 en 1999, en de jongste categorie die tussen 2000 en 2009 zijn bul haalde. Een jaar na afstuderen bleek er opvallend weinig variatie in werksector tussen de drie cohorten. Alleen het aantal promoties in de jaren negentig vertoont een lichte uitschieter ten opzichte van eerder en later afgestudeerden (59 procent versus respectievelijk 45 en 41). In dat decennium gingen tevens relatief weinig pas afgestudeerden het onderwijs in (1 procent, versus 15 en 9).

Promotiebaan

Gevraagd naar hun baan in 2010 (zie grafiek) blijken personen die langer zijn afgestudeerd vaker leidinggevende functies te bekleden dan pas afgestudeerden. Evenmin verrassend is dat langer afgestudeerden minder vaak in het onderzoek werken. Dat klopt met het beeld dat Scheurwater van de arbeidsmarkt heeft: 'Een promotiebaan is altijd wel te vinden. Wie zijn best doet kan vaak ook nog wel als postdoc aan de slag. Maar mooie vaste banen in het onderzoek zijn er weinig.'

Langer afgestudeerde biowetenschappers zijn dan ook relatief vaak in het onderwijs te vinden. Scheurwater: 'Het is nog maar de vraag of van de recent afgestudeerden later in hun carrière ook weer 30 procent voor het onderwijs zal kiezen.' Uit het onderzoek blijkt verder dat in alle cohorten rond de 60 procent van de respondenten een jaar na afstuderen werkte voor een universiteit, academisch ziekenhuis, of ander onderzoeksinstituut. Later in hun carrière waaierden de bevraagde biologen gelijkmatiger uit naar andere type werkgevers. Opvallend is dat de langst afgestudeerden het vaakst bij particuliere instellingen werkten: 22 procent van hen had hier in 2010 een baan, tegen 8 en 6 procent van de recenter afgestudeerden. Die baan vonden de ondervraagden in ongeveer 30 procent van de gevallen via een advertentie, zowel een jaar na afstuderen als in 2010. Verder werden relatief veel eerste banen gevonden via vakgroep of stage, terwijl later in de carrière het zwaartepunt verschuift naar interne vacatures of andere banen via het eigen netwerk. Dat netwerk blijft een vaak onderschatte bron van mogelijke nieuwe banen, aldus Scheurwater: 'Mensen die ik adviseer vergeten vaak dat je ook banen kunt vinden via andere bronnen dan vacatures.' De salarissen van biowetenschappers (zie grafiek) lijken zich normaal te verhouden tot cijfers uit andere beroepsgroepen, concludeert Scheurwater. In 2010 verdiende de grootste groep pas afgestudeerden uit het laatste decennium tussen de 2000 en 2500 euro bruto per maand – niet toevallig de hoogte van een aio-salaris, aldus Scheurwater. Degenen die een decennium eerder afstudeerden verdienden het vaakst tussen de 3500 en 4500 euro. De langst afgestudeerde categorie verdiende logischerwijs het meest: van hen zat 43 procent op meer dan 4500 euro per maand.

Voor meer uitkomsten van het onderzoek, zie www.nibi.nl

Henri van Luenen (1963)
Afgestudeerd in 1988 aan de Vrije Universiteit, moleculaire biologie

'Mijn laatste stage liep ik op het Nederlands Kanker Instituut, bij de groep van Ronald Plasterk. Dat ging goed, en ik werd gevraagd er promotieonderzoek te gaan doen. Dat zag ik wel zitten, het onderzoek, de groep en het instituut trokken me. Ik heb toen dus niet naar andere functies gekeken of gesolliciteerd. 'Na mijn promotie zat ik zo goed in mijn onderwerp, en het onderzoek liep ook heel goed; het wordt een beetje je kindje. Dan is het zonde erbij weg te lopen. Toen Ronald me vroeg als postdoc verder te gaan leek me dat heel erg leuk. 'Ik ben dus niet naar het buitenland te gaan. Nu adviseer ik jonge onderzoekers dat wel te doen. Maar de dingen gebeuren in je carrière. Op een gegeven moment kwam er een vacature voor manager op het instituut: daar heb ik op gereageerd en ik ben het geworden. Die baan heeft zich ontwikkeld tot een veelomvattende uitdagende functie. Ik besteed nu niet veel tijd meer aan onderzoek, maar de combinatie vind ik nog steeds leuk en bevalt me erg goed. 'Ik ben niet opgeleid als manager, heb wel een of twee cursussen gedaan, maar die vond ik eigenlijk niet heel erg interessant. Het managen ligt je of het ligt je niet. Als ik vragen heb over een jaarrekening loop ik naar de afdeling financiën en kunnen ze het me daar uitleggen. Als je vragen blijft stellen, kom je een heel eind als manager en als onderzoeker.'

Loekie van Tweel-Groot (1972)
Afgestudeerd in 1996 aan Landbouwniversiteit Wageningen, biologie / vegetatiekunde

'Terwijl ik nog studeerde, had ik mijn eerste opdracht al binnen. Voor een ecologisch adviesbureau (LB&P) heb ik bijzondere soorten in de duinen van Voorne en Goeree in kaart gebracht voor de MER van de tweede Maasvlakte, een project van vier weken. Ik had op de universiteit al soortgelijk onderzoek gedaan en dat bureau heeft mij toen gevonden via een begeleider. Vervolgens werd ik opgebeld door Natuurmonumenten, waar ik stage had gelopen. Daar kon ik voor een jaar aan de slag om natuurbeheerplannen te schrijven. 'Na dat jaar moest ik vanwege de flexwet zes weken stoppen bij Natuurmonumenten. Ik kon daar een nieuw contract krijgen, maar ik wilde eigenlijk meer veldwerk doen dan ze me konden bieden. Dus heb ik die zes weken besteed om open sollicitatiebrieven te schrijven naar de provinciale landschappen. Daarop kon ik op gesprek komen bij Landschap Overijssel; daar werk ik nu nog. 'Promotieonderzoek had me ook leuk geleken, maar daar was destijds niets in te vinden. Er waren gewoon geen aio-banen binnen de ecologie en vegetatiekunde. 'De banen kwamen vanzelf, kan ik wel zeggen. Dat komt ook door mijn stages en afstudeervakken: ik heb bijvoorbeeld ook stage gelopen bij het Utrechts Landschap. Ik heb heel bewust gekozen voor plekken in Nederland, omdat ik wist dat ik hier ook een baan wilde vinden.'

Saskia van der Jagt (1979)
Afgestudeerd in 2002 aan Vrije Universiteit Amsterdam, medische biologie.

'Na mijn afstuderen ben ik eerst een jaar op reis gegaan. Ik wilde het onderwijs in, maar ik was pas 22 en ik wist niet of ik al volwassen genoeg was om voor de klas te staan. In 2004 heb ik de lerarenopleiding in Leiden afgerond. Ik had toen een bijbaantje bij Naturalis en had daar voor een jaar aan de slag gekund, maar ik heb toen ook drie sollicitatiebrieven geschreven naar scholen in de buurt. Toen ben ik meteen terechtgekomen op de school waar ik nu nog steeds lesgeef. 'Ook mijn studiegenoten van de lerarenopleiding vonden over het algemeen redelijk gemakkelijk een baan. Zeker als je bereid bent een deeltijdaanstelling aan te nemen zijn er voldoende banen voor biologiedocenten. Als je eenmaal binnen bent, krijg je er meestal vrij snel uren bij. 'Na mijn eerste studie heb ik wel overwogen te promoveren in de epidemiologie of didactiek. Dat was wel lastig, want dan had ik een voorstel moeten schrijven en zelf de financiering moeten regelen. Maar toen ik voor de klas stond, miste ik wel de verdieping. 'Ik ontdekte het Dudoc-programma, dat docenten betaalt om drie dagen per week promotieonderzoek in de bètadidactiek te doen. Er was wel een stevige selectie: er waren geloof ik twaalf kandidaten voor mijn plaats. Als ik gepromoveerd ben, wil ik een paar dagen per week voor de klas blijven en daarbij misschien trainingen gaan geven.'

